

Η ΤΙΜΗ ΚΑΙ ΤΟ ΧΡΗΜΑ (*)

Και ἡ Ἐπιστήμη πού ἐρχόταν με χτυποκάρδι στο σπίτι της, ἔμεινε μία στιγμή στο δρόμο και τοὺς ἐπαρατήρησε. Και ἐνῶ ἀπὸ ἓνα μέρος γρικοῦσε μίαν ἀγρία στενοχώρια νὰ τῆς σφίγγει τὴν τίμια καρδιά της, και ἐνῶ κρύος ἴδρος ντροπῆς τῆς περιδρεχε τὰ χέρια και τὸ μέτωπο, ἐκείνη τῆ στιγμή τῆς ἐκάστηκε ἀκόμα πλιὸ ὠραία ἢ θυγατέρα της, στ' ἀνθι τῆς νειότης, κι ἄλλο τόσο ὠραῖος κι ὁ Ἄντρέας, και σὰν καμωμένος για νὰ νᾶναι τὸ ταῖρι τῆς κόρης της. Κ' ἡ μάννα εἶπε ἀθέλητα με τὸ νοῦ της: «ᾠ νὰ τὴν ἐπαιρνε». Και ἡ σκέψη της ἀποτέλειωσε τὸ λόγο πού τῆς ἔδρανε μέσα ἀπὸ τὰ βράθη τῆς καρδιάς της: «Θὰ ἐκλειῶσαν ἔτσι κι ὅλα τὰ στόματα. Νὰ μὴν εἶναι σπίτι αὐτὸς ὁ μεθύστακας. Τί ξαφρόρμηση ναῦρω τώρα για τὴν ὑπόληψή μας;» Κι ὠρμησε στο σπίτι κ' ἐκλεισε με τὸ συρτάρι τὴν πόρτα. Καμπόσες στιγμὲς ἐμείναν και οἱ τρεῖς τοὺς ἀκίνητοι, ἀλαλοῖ, στατικοί, μὴ ξέροντας κανέναν τί ἔπρεπε νὰ κάμει. Ἡ Ρήνη εἶχε ἀχνίσει ἀπὸ τὴ ντροπὴ κι ἀπὸ τὸ φόβο κ' εἶταν παρῆτοιμη νὰ λιγοθυμήσει, παρόμοια σ' ἓνα ἀχνόθωρο λουλούδι πού μαραίνεται πρὶν ξεμπουμπουκιάσει. Ὁ Ἄντρέας ἔκανε τὸν ἀδιάφορο, μὰ ἡ καρδιά του τοῦ ἐσάλευε τὸ στήθι: ἡ μάννα δὲν ἤξερε ἀν ἔπρεπε νὰ χτυπήσει τὸ κεφάλι της και νὰ κλάψει, ἀν ἔπρεπε νὰ φωνάξει και νὰ βρῖσει, ἀν ἔπρεπε νὰ μιλήσει καλὸτροπα και νὰ διορθώσει, ἀν ἠμπόρειε, τὴ συμφορὰ. Τί εἶχαν κάμει ὀλομόναχοι τόσην ὥρα; Και πόση ὥρα τὸν εἶχε μέσα; Τέλος ἀποφάσισε νὰ μιλήσει. Ἡ Ρήνη ἀναστέναξε.

«Ἄντρέα», εἶπε με σιγαλὴ μὰ σταθερὴ φωνή, «ἐδάλλθηκες νὰ ντροπιάσεις τὸ φτωχικό μου;»

«ᾠ μάννα», εἶπε ἡ Ρήνη ξεσπώντας σὲ δάκρυα «ὦ μάννα!»

«Ὁχι», εἶπε ὁ Ἄντρέας γενόμενος πλιὸ κόκκινος.

«Δὲν ἐσκέφτηκες», ξακολούθησε πικρά, «πὼς εἴμαστε φτωχοὶ ἀθρώποι, ἀδύνατο μέρος, πὼς δὲν ἔχουμε παρὰ τοῦ θεοῦ τὴν ἐλπίδα και τὴν ὑπόληψή μας, και τὸ μοναχὸ ἀποκοῦμπι τῆς φαμελιάς μου δὲν εἶμαι παρὰ ἐγὼ, μία καὺμένη γυναῖκα σὰν ἔρμη, γιατὶ τὸν ἀντρα πὸχω εἶναι σὰ νὰ μὴν τὸν εἶχα;» Κ' ἐδάλλθηκε νὰ κλαίει.

«ᾠ μάννα», ξανάπε ἀναστενάζοντας ἡ Ρήνη, «θὰ σοῦ πεί ἡ καρδιά του εἶναι χρυσοῦ, δὲν καταδέχεται τὴν ἀτιμία».

«Γιατὶ τὸν ἔμπασες μέσα; γιατί ἤρθες μέσα, Ἄντρέα; Ἡ γειτόνισσα στο φόρο τὸ βουκκινίζει κ' ἔχει δίκιο: ποιὸς θὰ τὴν πάρει τὴ δυστυχημένη τώρα πού τῆς ἔκαμες αὐτὸ τὸ κακό;»

«Ἄκου», εἶπε ὁ Ἄντρέας πειραγμένος, «ὄλο τὸ μπόργο μ' ἐγνώρισε τίμιονε, και ἡ ἴδια με ξέρεις. Τί νὰ σοῦ κάμω; Ἡ ἀγάπη δὲν παίρνει τὸ θέλημα

τῶ γονιῶνε: γεννιέται μοναχὴ της. Τὴ Ρήνη ἐγὼ τὴν παίρνω».

«Δὲ μένει ἄλλο», εἶπε ἡ μάννα μ' ἓναν ἀναστεναγμὸ παρηγορητικό, «ἔτσι μόνο θὰ γλυτωθεῖ ἡ τιμή μας».

«Ἄ θέλεις», ξανάπε ἀδιάφορα ὁ Ἄντρέας «φέρε και τώρα τὸν παπᾶ και τὸ νουὸ για νὰ τελειώσῃ. Μὰ σιόρα Ἐπιστήμη, ξέρεις τὴν περίληψη τοῦ σπιτιοῦ μου. Ὁ κακομοῖρης ὁ πατέρας μου μ' ἄφηκε χρέγια πού ὀλοένα τὰ πλερώνω: τί νὰ πρωτοκάμω μ' αὐτὰ τὰ μπράτσα; Σίσει μου τὴν καρδιά: μέσα θαῦρεις τὴ Ρήνη σου. Τὴν ἀγαπᾶω ἀπὸ κείνο τὸ βράδι: τὰ μάτια της μ' ἐκάψανε. Μὰ πὼς νὰ τὴν ζήσω, πὼς νὰ κουναρήσω παιδιά;»

«Αὐτὸ συλλογιέσαι! Και δὲ βοηθάει ὁ θεὸς; Δουλευτάδες και οἱ δύο ποιόνε ἔχετε ἀνάγκη;»

«Ὁχι, σιόρα Ἐπιστήμη: θὰ ξεπέσει κι ἄλλο τὸ σπίτι μου, θὰ μοῦ τὸ πουλήσουνε, θὰ ντροπιαστῶ στὸν κόσμο!»

«Δουλευτάδες και οἱ δύο, ποιόνε ἔχουμε ἀνάγκη», εἶπε τώρα ἡ Ρήνη, ἀνάμεσα στὰ δάκρυά της, «και σ' ἓνα καλύδι, με τὴν ἀγάπη μας, θὰ ξαλλάξουμε τὴ ζωὴ μας και για ὄλο τὸ βιὸς τοῦ κόσμου;»

«Θέλω νᾶσαι σὰν κυρὰ στὰ χέρια μου: δὲ σὲ παίρνω στὴν κακομοιριά. Τί δίνεις, κυρὰ Ἐπιστήμη;»

«Τὸν ἀθρώπο μου», ἀποκρίθηκε με περηφάνεια σφουγγίζοντας τὰ μάτια της, «και τὴν εὐκὴ μου! Γιατὶ δὲν πράξεις σὰν τίμιος ἀντρας πού εἶσαι; Τὴν ἀγαπᾶς; πᾶρ' τὴν. Ὁ θεὸς βοηθός. Φτωχοὶ ἀθρώποι εἴμαστε, τῶξερεις».

«Χωρὶς τίποτα;» ἐρώτησε στενοχωρημένος.

«Τὴν ἐπέιραξες, κ' εἶναι ἀδύνατο μέρος ἡ δύστυχη. Τρεῖς ἑκατοστὲς ἔχει κι ὄχι ἄλλα».

«Σὰν τίποτα», εἶπε σταυρόνοντας τὰ χέρια: «τί νὰ πρωτοκάμω;»

«Τὴν ἐπέιραξες», τοῦ ξανάπε ἡ μάννα ἀψιωμένη, «ἀν εἶσαι τιμημένος δεῖχτο. Εἶδὲ τὴν ἔχεις στο λαιμό σου!»

«Δὸς μου ἔξη νὰ λευτερώσω κάνε τὸ σπίτι μου. Ἄνάθεμά τα τὰ τάλλαρα».

«ᾠ δὸς τα μάννα!» εἶπε τότες κλαίοντας ἡ Ρήνη και σηκόνοντας πρὸς τὴ μάννα τὰ χέρια της: «μ' αὐτὰ θ' ἀγοράσεις τὴν εὐτυχία μου. Ὅσοι ἀντρες κι ἀν εἶναι στὸν κόσμο, οὔτε και βασιλόπουλα, δὲ θὰ μ' ἀγαπήσει κανέναν σὰν τὸν Ἄντρέα: οὔτε και γὼ!»

«Τί λές», τῆς ἀποκρίθηκε, ρίχνοντάς της μία σκληρὴ ματιά. «Ἐσὺ ἔσφαλες κ' ἐγὼ ν' ἀδικήσω τὰ δέρφια σου τάλλα: δύο θεριά ἀξαινούν ὀλοένα κατόπι σου και τ' ἀρσενικό μένει στο δρόμο. Τί ἄλλο νὰ κάμω για σᾶς; ὄ,τι μπορούσα δὲν τῶκαμα; Δὲν ἔχω ἄλλα».

«Ἐτσι εἶναι ἀδύνατο», εἶπε ὁ Ἄντρέας κ' ἐδάκρυσε.

Μὰ τότες ἡ κυρὰ Ἐπιστήμη ἐθύμωσε. Ἐσήκωσε ψηλὰ τὸ χέρι της, και ἀχνὴ και με σπῖθες στὰ μάτια τοῦπε:

«Ἐτσι εἶτανε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ του τὸ σπίτι σου: ἔτσι. Κ' ἐχαλάστηκε καθὼς-τοῦπρεπε. Και σὺ ἀκο-

(*) Κοίταξε ἀριθ. 487, 488 και 489.

λουθᾶς τὸ παράδειμα. Ὡ καταραμένε, τί σοῦ χρωστοῦσα νὰ πειράξεις τὴν ἡσυχία τοῦ σπιτιοῦ μου, τὴν καλῆτερη κοπέλλα τοῦ μπόργου, ὧ πού νὰ παιῖνεις χρυσάφι καὶ νὰ γένηται χῶμα!»

«Μὴν καταριέσαι», εἶπε χτυπώντας φοβισμένη τὰ στήθια τῆς ἢ κόρη· «δὲν τῷθελε ἔτσι, μάννα· μ' ἀγαπάει, δὲς τα, δὲς τα!»

«Καὶ σὺ» τῆς εἶπε ἀκολουθώντας μὲ ὀργή· «ἀφοῦ ἐγίνηκες ὅπως ἐγίνηκες, κ' ἔχασες ἀνέμουαλη τὴν καὶμένη σου τῆ νειότη! σύρε, κκομοῖρα μου, κουρέψου σὲ κανένα μοναστήρι! Ὡχ; τί νὰ σὲ κάμω!» Κ' ἔπεσε σὲ μιὰ καρέκλα κ' ἔκρουσε τὸ τίμιο πρόσωπό τῆς στὰ χέρια τῆς καὶ ἐθάληκε νὰ κλαίει πικρὰ πικρὰ χωρὶς νὰ φωνάζει.

Ἐκλαῖγαν καὶ οἱ τρεῖς τους.

«Ὡ», ἔκαμε δειλὰ δειλὰ ἢ Ρήνη, κοιτάζοντας τὸν Ἀντρέα μὲ μάτια δακρυσομένα καὶ περιπλέκοντας τὰ δάχτυλά τῆς· «δουλευτάδες καὶ οἱ δύο ποιό-νε ἔχουμε ἀνάγκη;»

«Δὲ μπορῶ», ξανάπε ὁ νέος μὲ πόνο, «αὔριο θά-μαστε στὸ δρόμο· δὲ σὲ παίρνω στὴ φτώχεια καὶ στὴν καταφρόνια».

Καμπόση ὥρα ἐμείναν πάλε σιωπηλοὶ καὶ οἱ τρεῖς. Ἡ κάμαρα ἐσκοτείνιαζε τώρα γιὰτὶ ὁ ἥλιος εἶχε καθίσει· καὶ δὲν ἀκούσαν τίποτα ἄλλο παρὰ ὁ κουφὸς ἀνασασμὸς τῆς νοικοκυρᾶς πού δὲν ἐσάλεινε. Κανένας ἐκεῖνο τὸ βράδυ δὲν ἐσκεπτόταν ν' ἀνάψει τὸ φῶς. Καὶ τώρα εἶταν ἢ Ρήνη πού ἐθύμωνε καὶ πού ἀπελπισμένη ἐπαναστατοῦσε:

«Ἐσὺ μάννα», εἶπε βραχνὰ κὶ ὄχι ὁ Ἀντρέας, ἐσὺ μὲ παίρνεις στὸ λαιμό σου γιὰ λίγα λεφτά. Ἐχεις καὶ δὲν τὰ δίνεις. Καὶ δέκα καὶ δώδεκα ἑκατοστὲς ἔχεις, τὸ ξέρω ἐγώ· καὶ κάνεις δουλειὲς κάθε μέρα, καὶ τὰ ἀυγατίζεις τὰ τάλλαρά σου. Καὶ τώρα... καὶ τώρα θέλεις νὰ μὲ κλείσεις σὲ μοναστήρι, ἐμένανε πού σ' ἐδούλεψα, πού τὰθαγαλα ἢ ἴδια τὰ προικιά μου μὲ τὸν κόπο μου, γιὰ νὰχουνε τάλλα σου τὰ παιδιὰ περσότερα. Ὡ μάννα! ὦ μάννα!»

«Τρεῖς ἑκατοστὲς εἶναι οἱ δικές σου» τῆς ἀποκρίθηκε μὲ βραχνή φωνή χωρὶς νὰ σηκώσει τὸ κεφάλι.

«Θὰ σὲ πάρω» τῆς εἶπε στ' αὐτὴ ὁ Ἀντρέας «ἔχε ὑπομονή» καὶ ἀδρασκέλλησε βιαστικὰ τὸ κατώφλι.

Σὲ λίγο ἢ Ἐπιστήμη εἶταν ἡσυχασμένη. Ἡ θυγατέρα τῆς ἐστεκόταν ἀκόμα ὀρθή, σὰν καρφωμένη στὴ θέση τῆς καὶ δὲν ἔλεγε λόγο. «Ἄναψε τὴ λάμπα», ἐπρόσταξε ἢ μάννα σηκώνοντας τὸ κεφάλι τῆς σὰ νὰ μὴν εἶχε γένει τίποτα. Κι ἀφοῦ ἦρθε τὸ φῶς ἔακολούθησε ἀδιάφορα: «Ἄς μετρηθοῦμε τώρα καλά. Τί ἐστάθηκε; ἔκαμες ἓνα σφάλμα. Θὰ τὸ πλερώσεις βέβαια. Μὰ δὲν εἶναι καὶ τόσο τόσο μεγάλο. Ὡχι; Ἀκούστηκες μοναχά. Μὰ ἔχεις τίς τρεῖς ἑκατοστὲς σου. Ἡ τύχη σου δὲ σοῦ τῶγραφε νὰ τόνε πάρεις τὸν Ἀντρέα, θὰ πάρεις τώρα ἓναν κατώτερον. Αὐτὸ εἶναι τὸ ὄλο. Φτάνει μόνο νὰ ἡσυχάσεις ὡς ἐδῶ».

«Ὡχι. μάννα», εἶπε «τὸν Ἀντρέα θὰ πάρω ὄχι ἄλλον» κ' ἐπηγε στὸ μαγειριό. Ἐκείνην τὴ στιγμή ἐρχόταν κι ὁ γέρος, ἀδύνατος, κρασισομένος, σκυμμένος στὸ σπῆτι. Εἶχε ἀκούσει τὰ τελευταῖα τὰ λό-

για καὶ μ' ἓνα κουτὸ χαμόγελο στ' ἀχνά του τὰ χεῖλη ἐρώτησε κλειώνοντας τὰ μάτια:

«Τί τρέχει;»

«Καμάρωσε τὸ θηλυκό σου» τοῦ ἀποκρίθηκε ἢ γυναίκα του, «ὄλα ἀπὸ σένανε κατάγονται. Ἄν εἴσουνε σπῆτι κι ὄχι στὴν ταβέρνα τίποτα δὲ θὰ γένονται».

«Ἡ Ρήνη μου;» ἐρώτησε παρῆτοιμος νὰ κλάψει.

«Ἡ Ρήνη σου ναί!» τοῦ ἀποκρίθηκε «ἔμπασε ἐδῶ μέσα...»

«Μὲ χαλεύει», ἀντίσκιψε κλαίοντας ἀπὸ τὸ μαγειριό ἢ κόρη «ὁ Ἀντρέας· μὰ θέλει ἔξη ἑκατοστὲς καὶ δὲν τοῦ τῶθ δίνει· δὲ θέλει νὰ μὲ καλομοιρώσει».

«Δὲς τες» ἔκαμε σπλαχνιστικὰ ὁ μεθυσομένος στενάζοντας, «δὲς τες γυναίκα».

«Καὶ οἱ ἄλλες; καὶ μεῖς; καὶ τὸ παιδί;»

«Δὲς τες, γυναίκα, ἔχει ὁ Θεὸς καὶ γιὰ μᾶς», κ' ἐτράβηξε πρὸς τὴν κάμαρα γιὰ νὰ κοιμηθεῖ.

«Ὡχι, ὄχι», ἐφώναξε ἢ κυρὰ Ἐπιστήμη.

Τὸ καλοκαίρι εἶχε περάσει. Οἱ μέρες εἶχαν μικρύνει καὶ ἢ καλοκαιριάτικη ἢ κάψα εἶχε πέσει. Ἡ κυρὰ Ἐπιστήμη ἐδούλευε πάντα ὄλη τὴ βδομάδα στὸ ἐργαστάσιο, ἔκανε κι ἄλλες δουλειὲς καὶ ἐκέρδιζε, καὶ κάθε Κυριακὴ ἐρχόταν στὴ μικρὴ πλατεῖα ξάγναντα στὴ θάλασσα, ὅπου τώρα οἱ μαῶνες εἶταν ἔτοιμες, καὶ ἐκουβέντιαζε μὲ τίς ἄλλες νοικοκυρᾶς ὡς τὸ βράδυ. Ἡ θυγατέρα τῆς ἐπιμελιόταν ὅπως πάντα τὸ σπῆτι κ' ἐπλεκε σφυρίδες σὰ νὰ μὴν εἶχε γένει τίποτα. Στὴν ταβέρνα τοῦ Τραγοῦδη, ὁ κόσμος κάθε βράδυ ἔτρωγε, ἔπινε, ἐμεθοῦσε κ' ἐτραγουδοῦσε. Ὁ Ἀντρέας ἐφαινόταν πὼς εἶχε λησμονήσει τὴν ἀγάπη του, καὶ ἀδιάκοπα ἐταξίδευε μὲ τὸ καῖκι του πηγαίνοντας νὰ φορτώσει λαθραῖα στὴ Στεριά, γιὰ νὰ διορθώσει τὰ βάσανά του, ὅσο ἀκόμα εἶταν τὸ κόμμα στὴν ἐξουσία, πού γιὰ λίγο, καθὼς ὄλοι τὸ πρόβλεπαν θὰ τὴν κρατοῦσε. Εἶταν ἀργά. Ἐνας φρέσκοκ ὄερας ἐφυσούσε κάνοντας νὰ κυματάει τὴ μελανὴ τὴ θάλασσα καὶ τὸ καῖκι ἀρμένιζε μὲ φουσκωμένα τὰ θεώρατα παννιά του. Ὁ Ἀντρέας καθισμένος στὴν πρύμνη ἐκυβερνοῦσε, οἱ δύο του συντρόφοι, ὁ μπάρμπας καὶ ὁ Ἀντώνης ἐτραγουδοῦσαν θαλασσινὰ τραγούδια στὴν πλώρη καὶ ἀνάμεσα σὲ δύο τραγούδια ἔτρωγαν μωσκεμένο παξιμάδι κ' ἔπιναν λιγάκι νερωμένο κρασί ἀπὸ ἓνα μποτήρι πού τῶχαν σιμά τους.

Τὸ καῖκι ἐσκίζε τὰ κύματα μὲ γλιγωράδα. Ἡ χώρα, μὲ τὰ ἀναμμένα τῆς φανάρια πού ἀντίφεγγαν στὴ θάλασσα, ἀλάργενε πάντα περσότερο, κι ὄλοένα τὸ πλοῖο ἐταξίδευε μὲ περσότερη γλιγωράδα. «Μάϊνα τὸ λατίνι, μπάρμπας», ἐπρόσταξε ὁ Ἀντρέας, «ἢ θάλασσα φουρτουιάζει».

Ὁ ἄλλος μαθημένος νὰ πείθεται τῶκαμε ἀμέσως. Καὶ μόνο ὅταν εἶχε τελειώσει τὸ ἔργο του κ' εἶχε δέσει τὸ παννὶ ἀποκρίθηκε:

«Ὡς νὰ πιᾶσει ἢ φουρτούνα, μωρέ, εἴμαστε στὴ Σαγιαδάκ. Πάμε πρίμα, μὴ σκιάζεσαι. Μόνο μὴ μᾶς κλείσει ἐκεῖ ὁ καιρός».

«'Ας πάμε καλά», είπε ο 'Αντώνης, «κ' έχει ο Θεός και για μᾶς».

Κ' ἐτσώπασαν πάλι κι ἀρχίσαν τώρα και οἱ τρεῖς τους ἓνα θαλασσινὸ τραγούδι :

Θάλασσα πικροθάλασσα και πικροκυματοῦσα
 "Ολοι σὲ λένε θάλασσα κ' ἐγὼ σὲ λέω γελοῦσα.

Τὸ πλεύσιμο ἀνεβοκατέβαινε τώρα τὰ κύματα καλανταρίζοντας δεξιά και ἀριστερά και κάπου κάπου τοὺς ἐράντιζε ὁ ἀρμυρὸς ἀφρὸς του, και ἐνόττευε τὰ παννιά και τὰ σκοινιά πὸ ἀνάδιναν ὀσμὴ ἀπὸ κατράμι.

«'Αν ἐταξειδεύαμε», εἶπε σὲ λίγο γελώντας ὁ 'Αντώνης, «μὲ γυναῖκες, θὰ μᾶς ἀρρώστιασαν ἀπόψε και θὰ χαμε βάσανα».

«Εἴμαστε και οἱ τρεῖς στρίγγλι ἀνύπαντροι», ἀπολογήθηκε ὁ μπάρμπα γελώντας, «και μιλεῖς, μωρέ, για γυναῖκες!» Καὶ σὲ μία στιγμή ξακολούθησε : «Δὲν τὴνὲ τελιώνεις, μωρέ ἀνιψιέ, αὐτὴ τὴν κουδέντα, νὰ καζαντίσεις, μωρέ και σὺ, κι ὄχι νὰ δουλεύεις σὰ ραγιαῖς μέρα νύχτα ! Προφές πάλι μοῦ τῶπε ἡ Σάββαινα. Τί νὰ τὸ πῶ ;»

«'Ορτζα ! Τί νὰ τὸ πῆς ; Ξέρω και γὼ. Νὰ μὴν εἴτανε κάνε ἡ ἄλλη θάλεγα, μὰ τὸν ἄγιο, τὸ ναί, γιατί οἱ στενοχώριες τὸ ἀποχῆς εἶναι μεγάλες

«Δίχρη ἔχεις», εἶπε κι ὁ 'Αντώνης κακοφανισμένος κομμάτι : «καλὰ θάτανε νὰ μπορεῖ κανεὶς νὰ κάνει ὅ,τι θέλει : μὰ τί νὰ γένει : κάμε, 'Αντρέα, τὸ σταυρὸ σου κι ἄκουσε τὸ μπάρμπα σου».

Τὰ κύματα ἐγίνονταν τώρα μεγαλιότερα κι ἀφρίζαν. Ὁ ἀγέρας τοὺς ἐχτυποῦσε τὸ πρόσωπο, τοὺς ἐπιρνε ἐδῶ κ' ἐκεῖ τὰ φορέματα, και για ν' ἀκοῦν τὰ λόγια τους ἔπρεπε νὰ φωνάζουν. Τὸ πλοῖο ἐκουνιότου ἀταχτα.

«Γιὰ τὴν ἄλληνη λὲς τὴν Τρινκούλαινας», ξανάπε ὁ μπάρμπα, «ἐμαθα ἔχτες, μωρέ, τὸ λέγανε γυναῖκες στὸ φόρο, παντρεύεται : παίρνει ἓνα καλὸ φτωχόπαιδο».

«'Η Ρήνη», ἐφώνησε ἀφίνοντας τὸ τιμόνι και ἀναπηδώντας «ἡ Ρήνη παίρνει ἄλλοι».

Τὸ πλοῖο πὸ μία στιγμή ἐβρέθηκε χωρὶς κυβέρνιο, ἐκιντύνεψε. Ὁ ἀγέρας τὸ γύρισε και τὸ παννὶ ἐχτυπήθηκε ἐδῶ κ' ἐκεῖ φουσκόνοντας και ξεφουσκόνοντας.

«Παναγία βόηθα», ἐφώνησε ὁ μπάρμπα κ' ἐρίχτηκε νὰ μᾶσει τὸ παννὶ. «Θὰ μᾶς πνίξεις ἀπόψε, μωρέ, μὲ τὴ Ρήνη σου ! Ἐχε τὸ νοῦ σου, καὶ μὲνε, δὲν εἶναι μπουνάτσα, τὸ βλέπεις».

Και σὲ μία στιγμή βλέποντας πάλι τὸν 'Αντρέα στὴ θέση του ἐπρόσθεσε : «Τί ἤθελες, μωρέ, νὰ τὴνε κάμουνε οἱ γονεοὶ τῆς ; Νὰ τὴν ἀφήκουνε νὰ μουχλιάσει ἀνύπαντρη ; Ἐχει τρακόσια τάλλαρα, ὁ φτωχὸς τὸ βάζει κατὰ μέρος αὐτὸ πὸ ἀκούστηκε μὲ σέ».

«Τί ἀκούστηκε και ξακούστηκε, ἀξίζει μοναχὴ τῆς για ἕλες τὸ ἄλλες».

«Καλὰ λὲς», εἶπε ὁ 'Αντώνης,

«Λησμόνησέ τῆνε, μωρέ, δὲ σ' ἐσύμπερνε» τοῦπε ὁ μπάρμπα.

'Εσώπασαν πάλι. Τὸ καρδιὸ γοργὰ ἐταξειδεύε ἀνεβοκατεβαίνοντας τὰ κύματα πὸ τώρα εἴταν με-

γαλιότερα και περσότερα, και πὸ τοὺς ἐβρεχαν και περσότερο, γιατί ὁ 'Αντρέας δὲν ἐγνοιαζότου νὰ τὰ ξεφεύγει. Ὁ νοῦς του ἐδούλευε ἄλλου. Στὴν πλώρη οἱ δύο ναῦτες ἐτρωγαν παξιμάδι, μοσκειμένο στὴν ἄρμη κ' ἐπιναν κάπου κάπου κρασί κ' ἐτραγουδοῦσαν θαλασσινὰ τραγούδια :

Καταμεσὶς στὴ θάλασσα εἶναι ἓνα πηγαδάκι,
 Πίνουν οἱ ναῦτες τὸ νερὸ κι ἀρνιόυνται τὴν ἀγάπη.

Κι ὡς τόσο ὁ 'Αντρέας ἐσυλλογιότου :

«Τί ἓνας ἄλλος, χειρότερός του, τοῦ τὴν ἐπαιρνε τὴν κρασιά πὸ αὐτὸς ἀγαποῦσε και πὸ θὰ τὸν εὐτύχιζε. Ὡ πόσο τοῦ τάραζε αὐτὴ ἡ ἰδέα δλα τὰ σπλάχνα, πόσο τοῦ σφιγγε τὴν καρδιά πὸ δυνατὰ τοῦ χτυποῦσε στὰ στήθη !»

Κι ὁ ἀγέρας ἐσφύριζε τώρα ἀνάμεσα στὰ σκοινιά και στ' ἄλμπουρα, και ἡ θάλασσα δλο ἀγρίευε, σὰ νὰ ἀνταριαζόνταν και τὰ στοιχεῖα ἀπὸ τὴ θλίψη του. «'Η Ρήνη θὰ ἐπήγαινε σ' ἄλλα χέρια, ἄλλος θὰ τὴν εἶχε γυναῖκα του, γιατί αὐτὸς ὁ ἴδιος δὲν εἶχε τὰ χρήματα νὰ ξαγοράσει τὸ πατρικὸ του τὸ σπίτι και γιατί ἡ κυρὰ Ἐπιστήμη δὲν ἐπειθόταν νὰ δώσει τὰ περσότερα πὸ τοῦ ἐχρειαζόνταν».

Κι ἔλο ἄψιωνε ὁ ἀέρας κι ἔλο ἐσφύριζε μὲ περσότερο θόρυβο, κι ἔλο ἀνακατονόταν ἀφρισμένο τὸ πέλαγο, και συχνὰ τὸ κύμα ἔσπανε ἀπάνου στὸ καῖκι, καθὼς ἐπέρσευε κι δλας ἡ ταραχὴ τῆς καρδιάς του. «Ὡ νὰ μὴν τὸν ἐβλεπε αὐτὸ τὸ γάμο τελειωμένον ! δὲ θὰ μπόρειε πλιά νὰ ζεῖ στὸν τόπο του. Θὰ ζήλευε και ἡ ζωὴ του δλάκερη θάταν ἀδιάκοπη λαύρα, ἀδιάκοπη θαλασσοταραχὴ, θὰ ἐμισοῦσε, θὰ ἐδιψοῦσε νὰ χύσει αἷμα, δὲ θὰ χει ποτέ του γλυκεῖα καρδιά. Ἀνάθεμά τα τὰ τάλλαρα,» ἐφώνησε.

Κι αὐτὴν τὴ στιγμή ἓνα κύμα τὸν ἐκατάβρεξε και τὸ καῖκι ἐκλινε περσότερο πρὸς τὴ θάλασσα.

«Μάϊνα τὸ παννὶ», ἐφώνησε.

«Μὰ χρειάζονται», τοῦ ἀποκρίθηκε ὁ μπάρμπα κάνοντας ὅ,τι τοῦχε προστάζει.

«Χρειάζονται» ἐξανασυλλογίστηκε ταραγμένος σὰ νὰ δλεπε μπροστὰ του τὸ θάνατο, «και ἡ ἄλλη τὰχει κι ἄς μὴν εἶναι, μήτε ὁμορφη, μήτε καλή, μήτε τίμια σὰν τὴ Ρήνη. Ἡ ἄλλη τὰχει, ἔχει και περσότερα, και μ' αὐτὰ πλερόνεται ἔλα τὰ χρέγια, μένουν τὰ σπίτια ἐλεύτερα, διορθόνονται ἕλες οἱ δουλειές, ἀρχίζει ἡ ζωὴ και ἡ καλοπέραση. Κι ἀντὶς μὲ τὴ Ρήνη, ἄχ, ἡ καταπρόνια ! Μὰ και ἡ ἀγάπη, ἡ χαρά, ἡ ἀναγάλλιαση. Στὸ σπίτι μὲ τὴ Ρήνη πάντα σὰ σὲ πανηγύρι, χαρές, τραγούδια, φιλιὰ, εὐτυχία ! Ὡ πὸ νὰ βρεθοῦν στὴ ζωὴ τέτοια πράματα χωρὶς ἀγάπη». Ἀναστέναξε.

«Κι ἀντὶς θὰ τὴν ἐπαιρνε ἓνας ἄλλος ! Θὰ τοῦ τὴν ἐπαιρνε ἓνας ἄλλος, και θὰ τοῦ παίρνε ἔτσι δλης του τῆς ζωῆς τὴν εὐτυχία. Ὡ πὸς νὰ τὸ ὑπομείνει, πὸς θὰ μπόρειε νὰ τὸ βλέπει, ἡ και ἀπὸ μακριὰ νὰ τὸ ἀκούει, ἡ και μόνο νὰ τὸ φαντάζεται, κι ἀντὶς νὰχει στὸ πλευρὸ του μίαν ἄλλη πὸ θὰ τὴν ἐπαιρνε μόνο και μοναχὰ για τὸ πουργί τῆς ! Ἀνάθεμά τα τὰ τάλλαρα» ἐξαναφώνησε.

(Ἀκολουθεῖ)

Κ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ